

1 skyrius

Bakai buvo surūdiję, aplamdyti, dangčiai atsivėpę. Iš po jų styrojo laikraščių skiautės, karojo bulvių lupenos. Priminė nevalaus, maistui neišrankaus pelikano žabtus. Iš pažiūros atrodė nepakečiamai sunkūs, tačiau išties nieko nereiškę dviese su Vanu tokį baką staigiai trūktelėjus kilstelėti iki ištiestų Donaldso rankų ir pastatyti ant atversto borto krašto. Tik reikėjo saugoti pirštus. Paskui galima buvo pasitaisyti pirštines ir truputį pakvėpuoti pro nosį, kol Donaldas sukinėja baką, statydamas jį giliau kėbulo viduje.

Pro atvertus vartus traukė drėgnas nakties šaltis, tarpuvartės arkos palubėje ant purvu aptekusio laido lingavo plika geltona lemputė. Jos šviesoje Vano veidas atrodė kaip geltos nukamuoto žmogaus, o Donaldso veidą dengė plačiabrylės teksasietiškos skrybėlės metamas šešėlis. Pilkos apsilupusios sienos išvagotos horizontaliomis įrėžomis, tamsūs dulketų voratinklių skutai po arkomis, nešvankūs natūralaus dydžio moterų atvaizdai, o prie durų į kiemsargio būstą – netvarkinga kaugė tuščių butelių ir kompoto stiklainių, kuriuos Vanas rinkdavo, atsidėjęs rūšiuodavo ir nešdavo į supirktuvę...

Likus paskutiniam bakui paėmęs samtelį ir šluotą Vanas ėmė tvarkyti ant asfalto likusias šiukšles.

– Na, baikite krapštytis, Vanai, – susierzinęs tarė Donaldas. – Kiekvieną kartą tas pats. Juk švariau nebus.

– Kiemsargis turi būti šlavus, – pamokomai pastebėjo Andrejus, sukiodamas dešinės rankos riešą ir įsiklausydamas į pojūčius: jam pasirodė, kad truputį patempė sausgyslę.

– Juk vis tiek vėl pridėrs, – su neapykanta metė Donaldas. – Ir apsisukti nespėsime, o jau bus pridėrę daugiau, nei buvo.

Vanas supylė šiukšles į paskutinį baką, pagrūdo samteliu ir užtrenkė dangtį.

– Galima, – pasakė, apžvelgdamas tarpuvartę. Tarpuvartėje dabar buvo švaru. Pažiūrėjęs į Andrejų Vanas ir nusišypsojo. Tada pakėlė akis į Donaldą ir tarstelėjo: – Aš tik norėčiau jums priminti...

– Duokite, duokite! – nekantriai šūktelėjo Donaldas.

Viens – du. Andrejus ir Vanas trūktelėję pakėlė baką. Trys – keturi. Donaldas baką pagriebė, krenkštelėjo, aiktelėjo, neišlaikė. Bakas pasviro šonu ir trenkėsi ant asfalto. Jo turinys išlėkė kaip patrankos – išsiliejo per kokius dešimt metrų. Sparčiai tuštindamasi talpa griausmingai nuriedėjo į kiemą. Į juodą dangų tarp sienų spirale pakilo skardus aidas.

– Motiną tavo, dieva, dūšią ir šventąją dvasią! – riktelėjo vos spėjęs atšokti Andrejus. – Atgrubnagai jūs!

– Tik norėjau priminti, – romiai ištarė Vanas, – kad šito bako rankena nulūžusi.

Jis paėmė šluotą, samtelį ir kibo į darbą, o Donaldas, atsitūpęs prie kėbulo krašto, nusvarino tarp kelių rankas.

– Prakeikimas... – sumurmėjo dusliai. – Prakeikta niekšybė.

Pastarosiomis dienomis jis tikrai prastai jautėsi, o šią naktį – ypač. Tad Andrejus susilaikė nuo kalbų apie tai, ką mano apie profesorius ir jų gebėjimus imtis tikro darbo. Nuėjo paimti bako, o paskui, grįžęs prie sunkvežimio, nusimovė pirštines ir išsitraukė cigarečių. Tuščias bakas nepakenčiamai dvokė, Andrejus skubiai užsirūkė ir tik tada pasiūlė Donaldui. Donaldas tylomis papurtė galvą. Reikėjo pakelti nuotaiką. Andrejus įmetė į baką sudegusį degtuką ir tarė:

– Gyveno kartą viename miesteliūkštyje du asenizuotojai – tėvas ir sūnus. Kanalizacijos pas juos nebuvo, tik paprastos srutų duobės. Tad jie tą šūdą semdavo kibiru ir pildavo į statinę, tėvas, kaip labiau patyręs specialistas, nusileisdavo į duobę, o sūnus iš viršaus padavinėdavo kibirą. Bet štai kartą sūnus to kibiro neišlaikęs išvertė

ant tėvuko. Na, tėvukas nusišluostė, pažiūrėjo į jį iš apačios ir tarė su kartėliu: „Baidykle tu daržo, – sako, – tundra! Jokios naudos iš tavęs. Taip visą gyvenimą viršuje ir prastriksosi.“

Jis tikėjosi, kad Donaldas bent jau nusišypsos. Apskritai Donaldas buvo linksmas, linkęs bendrauti, niekada nenusimindavo. Buvo jis kažkuo panašus į studentą frontininką. Tačiau šį kartą tik pakosčiojo ir dusliai tarė: „Visų duobių neiškuopsi.“ O Vanas, triūšęs prie bako, reagavo išvis keistai. Staiga susidomėjęs paklausė:

– Ir kiek jis pas jus kainuoja?

– Kas – kiek? – nesuprato Andrejus.

– Šūdas. Brangus?

Andrejus nepatikliai nusikvatojo.

– Kaip čia pasakius... Žiūrint kieno...

– Ar jis pas jus skiriasi? – nustebo Vanas. – Pas mus vienodas. O kieno brangiausias?

– Profesorių, – nedelsdamas atsakė Andrejus. Buvo tiesiog neįmanoma susilaikyti.

– A! – Vanas supylė į baką dar semtuvą ir palinksėjo. – Suprantama. Bet mūsų kaime nebuvo profesorių, todėl kaina vienoda – penki juaniai už kibirą. Tai Sičiuanyje. O Dziangsi, pavyzdžiui, kainos kildavo iki septynių ir net aštuonių juanių.

Andrejus pagaliau suprato. Jis staiga panorio paklausti, ar tiesa, kad kinas, atėjęs į svečius pietų, paskui privalo išsituštinti šeimninko darže, bet klausti, žinoma, buvo nepatogu.

– O kaip pas mus dabar – nežinau, – tęsė Vanas. – Paskutiniu metu kaime negyvenu... O kodėl profesorių brangiau vertinate?

– Pajuokavau, – kaltai pasakė Andrejus. – Pas mus šituo reikalu išvis neprekiuojama.

– Prekiuojama, – pasakė Donaldas. – Jūs net to nežinote, Andrejau.

– O jūs net tai žinote, – atsikirto Andrejus.

Dar prieš mėnesį jis būtų įsivėlęs su Donaldu į aršų ginčą. Jį siaubingai erzino, kad amerikietis nuolat pasakoja apie Rusiją tokių dalykų, apie kuriuos jis, Andrejus, net nenutuokia. Andrejus buvo nuoširdžiai įsitikinęs, kad Donaldas jį tiesiog užsipuola arba kartoja piktavalius Hersto plepalus. „Eikit jūs su savo herstiškėmis šnekomis!“ – numodavo jis. Bet vėliau atsirado šitas nelaikšis Izia

Kacmanas, ir Andrejus liovėsi ginčytis, tik piktai atsikirsdavo. Velnias žino, kur jie viso šito bus prisirankioję. Savo bejėgiškumą jis aiškino tuo, kad pats juk atvyko čia iš penkiasdešimt pirmųjų metų, o tie du – iš šešiasdešimt septintųjų.

– Laimingas jūs žmogus, – staiga taręs Donaldas pakilo ir nuėjo prie bakų šalia kabinos.

Andrejus gūžtelėjo pečiais ir, vildamasis atsikratyti nemalonių šio pokalbio sukeltų drumzlių, apsimovęs pirštines ėmė grėbti dvokias šiukšles, padėdamas Vanui. Na, nežinau, galvojo jis. Pamanyk tik, šūdas. O ką tu žinai apie integralus? Arba, tarkime, apie Hablo dėsnį? Maža, kas ko nežino...

Kai Vanas grūdo į baką paskutinius šiukšlių likučius, pro vartus iš gatvės įžengė grakšti policininko Kensio Ubukatos figūra.

– Prašome čia, – pasakė jis kažkam per petį ir dviem pirštais atidavė pagarbą Andrejui. – Sveiki, šiukšlininkai!

Iš gatvės tamsos į gelsvos šviesos ratą įžengė mergina ir sustojo greta Kensio. Buvo ji visai jaunutė, ne vyresnė kaip dvidešimties, ir visai mažytė – vos siekė petį nedidelio ūgio policininkui. Vilkėjo šiurkštų megztinį su plačia apykakle ir trumpą sijoną, blyškiaame berniukiškame veide ryškiai išsiskyrė tirstai pridažytos lūpos, ilgi šviesūs plaukai krito ant pečių.

– Nesibaiminkite, – mandagiai šypsodamasis pasakė jai Kensis. – Tai tik mūsų šiukšlininkai. Blavūs visiškai nepavojingi... Vanai, – pakvietė. – Tai Selma Nagel, naujokė. Įsakyta apgyvendinti pas tave aštuonioliktame numeryje. Aštuonioliktas laisvas?

Pakeliui traukdamasis pirštines Vanas priėjo prie jų.

– Laisvas, – pasakė. – Seniai jau laisvas. Sveiki, Selma Nagel. Aš – kiemsargis, mano vardas Vanas. Jei ko prireiktų, štai durys į kiemsargio patalpas, užėikite čia.

– Duok raktą, – liepė Kensis. – Eime, palydėsiu, – pasakė merginai.

– Nereikia, – tarė ji pavargusiu balsu. – Pati surasiu.

– Kaip pageidausite, – atsakė Kensis ir vėl atidavė pagarbą. – Štai jūsų lagaminas.

Mergina paėmė iš Kensio lagaminą, o iš Vano – raktą, krestelėjo galvą, atmesdama ant akių užkritisius plaukus, ir paklausė:

– Kuri laiptinė?

– Tiesiai, – mostelėjo Vanas. – Štai ta, po apšviestu langu. Penktas aukštas. Gal norite valgyti? Arbatos?

– Ne, nenoriu, – atsakė mergina, vėl krestelėjo galvą ir, kaukšėdama kulniukais asfaltu, žengė tiesiai į Andrejų.

Šis pasitraukė ją praleisti. Merginai praeinant jis pajuto stiprų kvėpalų ir dar kažkokios parfumerijos kvapą. Jai judant geltonu apšviestu ratu, ir jis, ir visi kiti žiūrėjo įkandini – sijonukas buvo visiškai trumpas, vos ilgesnis už megztinį, kojos plikos, baltos, ir Andrejui pasirodė, kad švyti, kai iš po arkos ji išėjo į kiemo tamsą, ir šitoje tamsoje matėsi tik jos baltas megztinis ir baltos švytuojančios kojos.

Tada sudejavo, sucypė ir trinktelėjo durys. Andrejus nejučia vėl išsitraukė cigarečių ir užsirūkė vaizduodamasis, kaip tos švelnios baltos kojos pakopa po pakopos žengia laiptais... lygios blauzdos, duobutės po keliais, kvaištelėti galima... Kaip ji kyla aukščiau ir aukščiau, aukštas po aukšto, sustoja priešais aštuoniolikto buto duris – kaip tik priešais šešioliką butą... v-velnias, reikia bent patalynę pasikeisti, jau tris savaites nekeičiau, užvalkalas pilkas pasidarė kaip autai... O koks jos veidas? Še kad nori – visiškai nepamenu veido. Tik kojas ir įsiminiau.

Staiga jis suvokė, kad tyli visi, net vedęs Vanas, ir tą pačią sekundę prakalbo Kensis:

– Mano antros eilės dėdė pulkininkas Makis, buvusios imperatoriaus kariuomenės pulkininkas. Iš pradžių – pono Osimos adjutantas, dvejus metus prasėdėjo Berlyne. Paskui jį skyrė mūsų karo atašė Čekoslovakijoje, ir jis dalyvavo vokiečiams įžengiant į Prahą...

Vanas linktelėjo Andrejui, jie trūktelėję pakėlė baką ir sėkmingai pernešė į kėbulą.

– ...paskui, – lėtai, traukdamas cigaretę tęsė Kensis, – truputį pakariavo Kinijoje, manau, kažkur pietuose, Kantono kryptimi. Vėliau vadovavo Filipinuose išsilaipinusiai divizijai ir buvo vienas iš įžymiojo penkių tūkstančių amerikiečių karo belaisvių „mirties maršo“ organizatorių, – atleiskite man, Donaldai... Tada jį pasiuntė į Mandžūriją ir skyrė Sachalino įtvirtinto rajono viršininku, kur jis, be kita ko, saugodamas slaptumą suvarė į šachtą ir susprogdino aštuonis tūkstančius kinų darbininkų... atleisk man, Vanai...

Galiausiai pateko į rusų nelaisvę, ir tie, užuot jį pakorę arba, o tai visiškai tas pats, perdavę Kinijai, tik įkišo į koncentracijos stovyklą dešimčiai metų...

Kol Kensis visa tai pasakojo, Andrejus spėjo įlipti į kėbulą, ten padėjo Donaldui sustatyti batus, pakėlė ir uždarė sunkvežimio bortą, vėl nušoko ant žemės, pavaišino Donaldą cigarete, ir dabar jie trise stovėjo priešais Kensi jo klausydami. Donaldas Kuperis, sukumpęs, apsilinkęs išblukusiu kombinezonu ilgšis, ilgame veide raukšlės prie burnos, smailas smakras, apaugęs retais žilais šeriais; ir Vanas, platus, neaukštas, beveik be kaklo, su senutėliu tvarkingai sulopytu vatinuku, platus rudas veidas, rieta nosytė, gero linkinti šypsena, tamsios akys patinusių vokų plyšeliuose, – ir Andrejų stauga užplūdo didžiulis džiaugsmas pagalvojus, kad visi šie žmonės iš skirtingų šalių ir net skirtingų laikų susirinko čia ir daro labai reikalingą darbą, kiekvienas savame poste.

– ...dabar jis jau senas žmogus, – užbaigė Kensis. – Ir tvirtina, kad pačios geriausios moterys, kokias kada nors pažinojęs, – rusės. Emigrantės Charbine.

Jis nutilo, numetė nuorūką ir atsidėjęs sutrypė blizgančio pusbačio padu.

Andrejus nustebo:

– Kokia gi ji rusė? Selma, o dar ir Nagel.

– Taip, ji švedė, – atsakė Kensis. – Bet vis tiek. Tai asociatyvus pasakojimas.

– Tiek to, važiuojam, – tarė Donaldas ir įlipo į kabiną.

– Klausyk, Kensi, – susidomėjo Andrejus, laikydamasis už durelių, – o kas tu anksčiau buvai?

– Kontrolierius liejimo fabrike, o iki tol – komunalinio ūkio ministras...

– Ne, ne čia, o ten...

– A-a, ten? Ten buvau literatūrinis bendradarbis „Hajakavos“ leidykloje.

Donaldas užvedė variklį, ir senutėlis sunkvežimis ėmė drebėti, žvangėti, leisdamas tirštus mėlynų dūmų kamuolius.

– Jūsų dešinysis pažibintis nedega! – riktelėjo Kensis.

– Jis nuo prigimimo nedegė, – atsiliepė Andrejus.

– Tai sutaisykite! Dar kartą pamatysiu – skirsiu baudą!

– Užkorė jus mums ant sprando...

– Ką? Negirdžiu!

– Banditus, sakau, gaudyk, o ne vairuotojus! – užriko Andrejus, stengdamasis persaukti tarškesį ir žvangesį. – Kuo tau kliūva mūsų pažibintis?! Ir kada jus visus, veltėdžius, išvaikys!

– Greitai! – riktelėjo Kensis. – Dabar jau greitai – nė šimtas metų nepraeis!

Andrejus pagrasino jam kumščiu, mostelėjo Vanui ir įvirto į sėdynę greta Donaldo. Sunkvežimis trūktelėjo iš vietos, brūkstelėjo bortu per vartų arkos sieną, išriedėjo į Pagrindinę gatvę ir staigiai pasuko į dešinę.

Įsitaisydamas patogiau, taip, kad iš sėdynės išlindusi spyruoklė nedurtų į užpakalį, Andrejus iš papildbų žvilgtelėjo į Donaldą. Šis sėdėjo tiesiai, kairę ranką paguldęs ant vairo, o dešinę – ant pavaru perjungimo svirties, užsmaukęs skrybėlę ant akių ir atstatęs smailų smakrą spaudė kiek tik gali. Visada taip važinėdavo – „maksimaliu leidžiamu greičiu“, net nemanydamas stabdyti prieš dažnai pasitaikančias duobes asfalte, tad, įvažiavus į kiekvieną tokią duobę, sunkvežimio kėbule sunkiai baladojosi bakai su šiukšlėmis, tarškėjo prarūdijęs kapotas, o pats Andrejus, nors ir kaip stengėsi įsiremti kojomis, kilstelėdavo ir krisdavo tiksliai ant prakeiktos spyruoklės smailgalio. Tik anksčiau tai būdavo palydima linksmy keiksmų, o dabar Donaldas tylėjo. Plonos lūpos stipriai sučiauptos, į Andrejų jis visiškai nežiūrėjo, todėl rodėsi, kad šis įprastas kratymas turi kažkokį piktą kėslą.

– Kas dabar jums, Donai? – galų gale paklausė Andrejus. – Dantis skauda?

Donaldas staigiai truktelėjo petį ir nieko neatsakė.

– Iš tiesų jūs tarsi nesavas šiomis dienomis. Juk matau. Gal kaip nors netyčiomis įžeidžiau?

– Liaukitės, Andrejau, – pro dantis iškošė Donaldas. – Kuo jūs čia dėtas?

Ir vėl Andrejui pasirodė, kad šiuose žodžiuose slypi neprielankumas ir net kažkas įžeidžiama: kur jau tau, snargliui, mane, profesorių, įžeisti?.. Bet Donaldas vėl prašneko:

– Juk ne veltui pasakiau, kad esat laimingas. Jums iš tiesų galima tik pavydėti. Viskas jums tarsi pro šalį praeina. Arba kiaurai. O man – lyg garvežys pervažiuotų. Nė vieno sveiko kaulelio nebeliko.

– Apie ką jūs? Nieko nesuprantu.

Donaldas tylėjo perkreipęs lūpas. Andrejus dirstelėjo į jį, nieko nematančiomis akimis pažvelgė pirmyn, į kelią, vėl pažvairavo į Donaldą ir pasikasęs pakaušį liūdnai tarė:

– Garbės žodis, nieko nesuprantu. Lyg viskas taip gerai einasi...

– Todėl aš jums ir pavydžiu, – griežtai nukirto Donaldas. – Ir gana apie tai. Nekreipkite dėmesio.

– Kaip nekreipti dėmesio? – visiškai nusiminęs pasakė Andrejus. – Kaipgi aš galiu nekreipti dėmesio? Mes čia visi kartu... jūs, aš, vaikinai... Žinoma, draugystė – skambus žodis, per daug skambus... na, tiesiog geri pažįstami... Aš, pavyzdžiui, pasipasakočiau, jei kas... Juk nė vienas neatsisakys padėti! Na, pats pasakykite: jei man kas nors atsitiktų ir paprašyčiau jūsų pagalbos, jūs atsisakytumėte padėti? Juk neatsisakytumėte, tiesa?

Dešinioji Donaldo ranka atsiplėšė nuo pavarų svirties ir lengvai patapšnojo Andrejui per petį. Andrejus nutilo. Jį užliejo jausmai. Vėl viskas gerai, viskas susitvarkė. Donaldui viskas gerai. Tiesiog melancholija. Juk gali žmogų apimti melancholija? Tiesiog savigarba užgauta. Vis dėlto sociologijos profesorius, o čia – bakai su šiukšlėmis, dar anksčiau jis dirbo kroviku sandėlyje. Žinoma, jam tai nemalonu ir skaudu, tuo labiau kad niekam apie šias skriaudas nepapasakosi – niekas jo čia per prievartą neatvijo, ir skūstis nepatogu... Tik pasakyti paprasta: gerai atlik bet kokį darbą, kurį tau skyrė... Na ir gerai. Ir gana apie tai. Pats susitvarkys.

O sunkvežimis jau riedėjo slidžiu nuo krentančio rūko diabazu*, pastatai abipus tapo žemesni, senesni, o žibintų eilės palei gatvę – retesnės ir blankesnės. Tolumoje jos susiliejo į miglotą, išblukusią dėmę, gatvėje ir ant šaligatvių nebuvo nė gyvos dvasios, net kiemsargių kažkodėl nepasitaikydavo, tik prie sankryžos su Septynioliktuoju skersgatviu kampo, priešais žemą griozdišką viešbutį, geriau žinomą „Blakių voljero“ pavadinimu, stovėjo vežimas, pakinkytas galvą panarinusiu arkliu, o vežime kažkas miegojo, brezentu užsiklojęs

* Diabazas – vulkaninės kilmės uoliena. (Vert. past.)

net pakaušį. Buvo ketvirta nakties – paties kiečiausio miego metas, ir juoduose namuose nešvietė nė vienas langas.

Priekyje kairėje iš tarpuvartės išlindo automobilis. Donaldas pamirksėjo jam šviesomis, pralėkė pro šalį, o sunkvežimis, tokių pat šiukšlininkų, įsuko į kelią, bandė juos aplenkti, bet ne tokius sutiko – kur jam su Donaldu varžytis, – pašvitino šviesomis pro galinį langą ir beviltiškai atsiliko. Dar vieną šiukšlininką jie aplenkė Sudegusiuose kvartaluose, ir pačiu laiku, nes iškart už jų prasidėjo grindinys, ir Donaldui vis dėlto teko sumažinti greitį, kad senukas netyčiom nesubyrėtų.

Čia ėmė rasti priešpriešiais važiuojančių automobilių, jau tuščių, – jie keliavo iš sąvartyno ir jau niekur nebeskubėjo. Vėliau nuo žibinto priešais atsiskyrė neaiški figūra, žengė ant grindinio, ir Andrejus, pakišęs ranką po sėdyne, jau norėjo išsitraukti sunkų laužtuvėlį, bet paaiškėjo, kad tai policininkas. Jis paprašė pamėtėti iki Kopūstų skersgatvio. Nei Andrejus, nei Donaldas nežinojo, kur tai yra, tad policininkas, galingas didžiasnukis dėdulė su netvarkingai iš po uniformės kepurės styrančiais šviesiais gaurais, pasakė parodysiąs.

Jis atsistojo ant pakojo greta Andrejaus ir, laikydamasis už rėmo, visą kelią nepatenkintas suko nosį, tarsi dievai žino ką būtų užuodęs, nors nuo jo paties trenkė sudvisusiu prakaitu, tad Andrejus prisiminė, kad šioje Miesto dalyje jau nėra vandentiekio.

Kurį laiką važiavo tylėdami, policininkas švilpavo operetės motyvus, o tada nė iš šio, nė iš to pareiškė, kad prie Kopūstų skersgatvio ir Antrosios Kairiosios gatvės sankryžos buvo uždaužtas kažkoks vargšelis, visi auksiniai dantys išlupinėti.

– Blogai dirbate, – piktai metė jam Andrejus.

Tokie nutikimai jį siutindavo, o policininko tonas buvo toks, kad taip ir norėjosi vožti į sprandą: iškart matyti, kad jam visiškai nerūpi nei žmogžudystė, nei nužudytasis, nei žudikai.

Sutrikęs policininkas atsuko plačią terlę ir paklausė:

– Tai gal tu čia mane mokysi, kaip dirbti?

– Galbūt ir aš, – atsakė Andrejus.

Policininkas nieko gera nežadamai prisimerkė, pašvilpavo ir įgėlė:

– O mokytojų kiek, mokytojų!.. Kur tik skreplį nuspjausi – vis mokytojas. Stovi ir moko. Pats šiukšles vežioja, o vis moko.

– Aš tavęs nemokau... – pakeltu balsu pradėjo Andrejus, bet policininkas neleido jam kalbėti.

– Štai grįšiu dabar į nuovadą, – ramiai pranešė, – ir paskambinsiu tau į garažą, kad tavo dešinys pažibintis nedega. Pažibintis jo, supranti, nedega, o pats, irgi mat, – moko policiją dirbti. Pienburnis.

Donaldas staiga pratrūko sausu gergždžiančiu juoku. Policininkas taip pat žvingtelėjo ir jau visai taikiai tarė:

– Aš juk vienas šimtui namų, supranti? Ir ginklus uždraudė nešiotis. Ko tu iš mūsų nori? Tave greitai namuose pjaus, ne tik skersgatviuose.

– O kodėl gi jūs... – Andrejus buvo priblokštas. – Protestuotumėte, reikalautumėte...

– „Protestuotumėte“, – pašaipiai pakartojo policininkas. – „Reikalautumėte“ ... Naujokas, ar ką? Ei, šefe, – pakvietė Donaldą. – Pristabdyk. Man čia.

Nušoko nuo pakajo ir šleivai, nesižvalgydamas patraukė į tamsų plyšį tarp suklypusių medinių namų, kur toluomoje degė vienišas žibintas, o po juo stoviniavo keli žmonės.

– Dievaži, kvaištelėjo, ar ką? – pasipiktinęs stebėjosi Andrejus, kai šiukšliavežė vėl pajudėjo. – Kaipgi taip – mieste pilna gaujų, o policija – be ginklų! Negali to būti. Kensis juk dėklą prie šono turi, ką jis jame – cigaretės – nešiojasi?

– Sumuštinis, – atsakė Donaldas.

– Nieko nesuprantu, – sumurmėjo Andrejus.

– Buvo išleistas aiškinamasis raštas, – tarė Donaldas. – „Dėl padažnėjusių atvejų, kai gangsteriai puldinėja policininkus, turėdami tikslą pagrobti ginklą“ ... ir taip toliau.

Kurį laiką Andrejus mąstė, visomis jėgomis spirdamasis kojomis, kad nešokinėtų sėdynėje. Grindinys beveik baigėsi.

– Mano nuomone, tai baisiausiai kvaila, – galų gale pasakė. – O kaip jūs manote?

– Ir aš manau taip pat, – atsiliepė Donaldas, negrabiai užsirūkydamas viena ranka.

– Ir taip ramiai apie tai kalbate?

– Aš jau savo nerimo dalį atlaikiau, – tarė Donaldas. – Tai labai senas išaiškinimas, jūsų dar čia nebuvo.

Andrejus pasikasė pakaušį, susiraukė. Velnias žino, gal ir yra kokia tokio rašto prasmė? Galų gale, vienišas policininkas iš tiesų yra grobis, viliojantis šituos bjaurybės. Jei jau atims ginklus, tai, žinoma, atims iš visų. Ir, savaime suprantama, svarbu ne tas kvailas aiškinamasis raštas, o tai, kad mažai policijos ir gaudynių mažai, o reikėtų surengti vienas padoriaus gaudynes ir visus šiuos nelabuosius vienu mostu iššluoti. Gyventojus įtraukti. Štai, prašom, pavyzdžiui, aš eičiau... Donaldas, žinoma, eitų... Reikės parašyti merui.

Tada jo mintys staiga pasuko kita kryptimi.

– Klausykite, Donai, – tarė. – Šit jūs – sociologas. Aš, žinoma, manau, kad sociologija – tai joks mokslas... jau sakiau jums... ir išvis ne metodas. Bet jūs, aišku, daug žinote, kur kas daugiau už mane. Taigi paaiškinkite: iš kur mūsų Mieste visa šita bjaurastis? Kaip jie čia pateko – žudikai, prievartautojai, vagys... Nejaugi Auklėtojai nesuprato, ką čia kviečia?

– Suprato tikriausiai, – bespalviu balsu atsakė Donaldas, visu greičiu pralėkdamas iš pažiūros baisią duobę, pilną juodo vandens.

– Tai kam gi tada?..

– Vagimi negimstama. Vagimi tampama. Be to, kaip sakoma: „Iš kur mums žinoti, ko reikia Eksperimentui? Eksperimentas yra Eksperimentas...“ – Donaldas patylėjo. – Futbolas yra futbolas, kamuolys apvalus, aikštė stačiakampė, tenugali vertesnis...

Žibintai baigėsi, gyvenamoji Miesto dalis liko už nugaros. Dabar duobėto kelio pakraščiais driekėsi negyvenami griuvėsiai – kvailai atrodančių kolonadų liekanos, suzmekusios į netikusius pamatus, rąstais paremtos sienos su vietoj langų žiojinčiomis skylėmis, piktžolių sąžalynai, pūvančių rąstų rietuvės, dilgėlių ir varnalėšų atvašynai, nusmurę, lianų beveik uždusinti medeliai tarp pajuodusių plytų krūvų. Galiausiai priekyje vėl pasirodė miglota pašvaistė, Donaldas pasuko į dešinę, atsargiai prasilenkė su priešpriešiais dardančiu tuščiu sunkvežimiu, paslidinėjo ratais giliose, purvo pilnose provėžose ir galų gale sustojo prie paskutinio eilėje šiukšlininkų sunkvežimio raudonų švieselių. Jis išjungė variklį ir pažvelgė į laikrodį. Andrejus taip pat dirstelėjo į laikrodį. Buvo apie pusę penkių.

– Valandėlę pastovėsime, – žvaliai pasakė Andrejus. – Eime pasižiūrėti, kas ten priekyje.

Iš galo privažiavo ir sustojo dar viena mašina.

– Eikite vienas, – pasakė Donaldas ir atsilošęs sėdynėje užtraukė ant veido skrybėlės kraštą.

Andrejus taip pat atsilošė, pataisė spyruoklę po užpakaliu ir užsirūkė. Priešaky visu pajėgumu vyko iškrovimo darbai – žvangėjo bakų dangčiai, aukštas apskaitininko balsas šaukė: „... aštuoni... dešimt...“, ant stulpo po plokščia skardine lėkšte sūpavosi tūkstančio vatų lempa. Tada staiga vienu metu suklego keli balsai: „Kur, kur, tavo motina?.. Pavažiuok atgal! Pats tu akla subinė!.. Į dantis užsimanei?..“ Iš dešinės ir kairės ten kėpsojo kalnai šiukšlių, susigulėjusių į vientisą masę, o naktinis vėjelis vis atpūsdavo siaubingą puvėsių smarvę.

Tiesiai į ausį netikėtai sugriaudėjo pažįstamas balsas:

– Labas, šūdvežiai! Kaip sekasi didysis Eksperimentas?

Tai buvo Izia Kacmanas, visu ūgiu, – susivėlęs, storas, nevalyvas ir kaip visada nemaloniai džiugiai nusiteikęs.

– Girdėjote? Yra projektas, kaip galutinai išspręsti nusikalstamumo problemą. Policija panaikinama! Vietoj jos naktimis į gatves išleis bepročius. Banditams ir chuliganams galas – dabar tik išproťęs išdrįs naktį išeiti iš namų!

– Nesąmojinga, – sausai nukirto Andrejus.

– Nesąmojinga? – Izia atsistojo ant pakojo ir įkišo galvą į kabiną. – Priešingai! Itin sąmojinga! Juk jokių papildomų išlaidų. Bepročius į nuolatinės gyvenamąsias vietas rytais išvežioti bus patikėta kiemsargiams...

– Už tai kiemsargiams išduodamas papildomas davinys – litras degtinės, – pratęsė Andrejus, ir tai Iziai sukėlė nepaaiškinamą susižavėjimą: jis ėmė kikenti leisdamas keistus gerklinius garsus, spjau-dytis ir trinti delnus tarsi plautų juos ore.

Donaldas staiga dusliai susikeikė, atlapojęs dureles iš savo pusės nušoko žemėn ir dingo tamsoje. Izia iš karto liovėsi kikenęs ir susirūpinęs paklausė:

– Kas jam?

– Nežinau, – niūriai atsakė Andrejus. – Turbūt nuo tavęs supykino... O apskritai jis jau kelias dienas toks.

– Iš tikrųjų? – Izia virš kabinos žiūrėjo į tą pusę, kur nuėjo Donaldas. – Gaila. Geras žmogus. Tik labai jau neprisitaikęs.

– O kas prisitaikęs?

– Aš prisitaikęs. Tu prisitaikęs. Vanas prisitaikęs... Donaldas neseniai vis piktinosi: kodėl reikia stovėti eilėje, kad išverstum šiukšles? Kokį velnią čia veikia apskaitininkas? Ką jis apskaito?

– Ir teisingai piktinosi, – pasakė Andrejus. – Iš tiesų kretinizmas kažkoks.

– Bet juk tu dėl to nesinervini, – papriestaravo Izia. – Puikiausiai supranti, kad apskaitininkas – žmogus nelaisvas. Paskyrė jį apskaityti, štai jis ir apskaito. O kadangi apskaityti nespėja, susidaro, patys suprantate, eilė. O eilė – ji ir yra eilė... – Izia vėl ėmė kliukseti ir taškytis seilėmis. – Žinoma, būdamas viršininkas, Donaldas nutiestų čia gerą kelią su nuolydziais šiukšlėms išversti, o apskaitininką, didžiulį bulių, pasiųstų į policiją banditų gaudyti. Arba į priešakinę liniją, pas fermerius...

– Na, – nekantriai tepasakė Andrejus.

– Ką – na? Donaldas juk ne viršininkas!

– Na, o viršininkai kodėl taip nepadaro?

– O kam jiems? – džiaugsmingai riktelėjo Izia. – Pats pagalvok! Šiukšlės išvežamos? Išvežamos! Išvežimas apskaitomas? Apskaitomas! Sistemiškai? Sistemiškai. Baigsis mėnuo, bus pateikta ataskaita: išvežta tiek ir tiek bakų šūdo daugiau nei praeitą mėnesį. Ministras patenkintas, meras patenkintas, visi patenkinti, o kad Donaldas nepatenkintas, tai jo niekas čia prievarta neatvijo – savanoris!..

Sunkvežimis priešais išleido mėlynų dūmų debesį ir pavažiavo pirmyn kokius penkiolika metrų. Andrejus paskubomis persėdo prie vairo, pažvelgė pro langą. Donaldas niekur nesimatė. Tada jis nepasitikėdamas užvedė variklį ir šiaip taip, tris kartus pakeliui užgesęs, nuriedėjo tuos pačius penkiolika metrų. Izia ėjo greta ir išsigandęs atšokdavo kaskart, kai automobilis pradėdavo trūkčiuoti. Galiausiai ėmė pasakoti kažką apie Bibliją, bet Andrejus menkai tesiklausė – buvo visas šlapias nuo patirtos įtampos.

Po ryškiai šviečiančia lempa kaip ir anksčiau žvangėjo bakai, ore sklاندė keiksmi. Į kabinos stogą kažkas atsitrenkė ir atšoko, bet Andrejus neatkreipė dėmesio. Iš galo su savo porininku, juodaodžiu iš Haičio, atėjo stipruolis Oskaras Haidemanas, paprašė užrūkyti. Juodaodis vardu Silva, beveik nematomas tamsoje, šiepė baltus dantis.

Izia leidosi su jais į šnekas, beje, Silvą nežinia dėl ko vadino Tonton Makutu, o Oskarą klausinėjo apie kažkokį Turą Hejerdalą. Silva baisiausiai vaipėsi, pirštais vaizdavo akinius, vaidino, kad šaudė automatu, Izia graibėsi už pilvo ir vaidino esąs nukautas vietoje, – Andrejus nieko nesuprato, ir Oskaras, atrodo, taip pat: greitai paaiškėjo, jog jis painioja Haitį su Taičiu.

Stogu vėl kažkas nuriedėjo. Staiga didžiulis sulipusių šiukšlių gniutulas trenkėsi į kapotą ir išlakstė gabalais.

– Ei! – sušuko į tamsą Oskaras. – Liaukitės!

Priekyje vėl subliuvo dvidešimt gerklių, keiksmų intensyvumas pasiekė neįsivaizduojamas aukštumas. Kažkas vyko. Izia gailiai aiktelėjo ir susigriebęs už pilvo susirietė – dabar jau nebe juokais. Andrejus atidarė dureles, jau ruošėsi lįsti laukan, ir į galvą jam tučtuojau trinktelėjo tuščia konservų dėžutė – neskaudžiai, bet labai apmaudžiai. Silva pasilenkė ir šmurkštelėjo į tamsą. Dengdamasis galvą ir veidą Andrejus ėmė žvalgytis.

Nieko nesimatė. Iš už šiukšlių krūvų kairėje kaip kruša lėkė surūdijusios skardinės, supuvę medienos gabalai, seni kaulai, net plytų nuolaužos. Pasigirdo dūžtančio stiklo skambesys. Iš kolonos išsiveržė laukinis pasipiktinimo staugimas. „Koks niekšas ten linkminasi?!“ – bliovė vos ne choru. Suurzgė įjungti varikliai, įsižiebė lempos. Kai kurie sunkvežimiai ėmė nervingai trūkčioti pirmyn atgal: turbūt vairuotojai bandė pasukti juos taip, kad apšviestų šiukšlių kalnagūbrius, nuo kurių skraidė jau ir visos plytos, tušti buteliai. Dar keli žmonės pasilenkė kaip Silva nuskuodė į tamsą.

Andrejus probėgšmiai pastebėjo, kad Izia perkreiptu verksmingu veidu susirietė greta galinio rato arkos ir čiupinėjasi pilvą. Tada nėrė į kabiną, iš po sėdynės čiupo laužtuvėlį ir vėl iššoko lauk. Per makaulės niekšams, per makaulės! Buvo matyti, kaip gera dešimtis šiukšlininkų keturpėsti, kabindamiesi rankomis, įsiutę ropščiasi aukštyn šlaitu. Kažkam iš vairuotojų vis dėlto pavyko pastatyti automobilį skersai ir lempų šviesa nušvietė nelygią keterą, pasišiaususių senų baldų nuolaužomis, išsipašiusią skudurais ir popieriaus skiautėmis, spindinčią stiklo duženomis, o virš jos – aukštai iškeltą ekskavatoriaus kaušą juodo dangaus fone. Ir kažkas ten, ant kaušo, krutėjo, kažkas didelis, pilkas, sidabriškai mirguliuojantis.

Andrejus apmirė, pabandė išžiūrėti, ir tą pačią minutę pasiutęs klyksmas užgožė visus kitus įvairiabalčius garsus:

– Tai šėtonai! Šėtonai! Gelbėkitės!..

Ir tučiuojau nuo šlaito kūlvirsčiomis, keturiomis, versdamiesi per galvas, keldami dulkių stulpus, įvairiausių skudurų ir popieriaus draiskanų sukuryje pasirodė žmonės, – paklaikusios akys, išžiotos burnos, skeryčiojančios rankos. Kažkas, delnais apglėbęs galvą, paslėpęs tarp suspaustų alkūnių, vis dar paniškai žviegdamas pralėkė pro Andrejų, paslydo vėžėse, parkrito, vėl pašoko ir iš visų jėgų rovė tolyn, miesto link. Kažkas kriokdamas įsispraudė tarp Andrejaus sunkvežimio radiatoriaus ir prieky stovinčio automobilio kėbulo, užstrigo ten, užsikabino, ėmė plėšytis ir taip pat užblovė nesavu balsu. Staiga tapo tyliau, tik murmėjo varikliai, tada tarsi šmaikštūs bizūno kirčiai skardžiai suspragsėjo šūviai. Ir Andrejus pamatė – ant keteros, melsvoje automobilių lempų šviesoje, – nugara į juos stovintį aukštą liesą žmogų, kuris, abiem rankomis laikydamas pistoletą, šaudė ir šaudė kažkur į tamsą už keteros.

Penkis ar šešis kartus iššovė visiškoje tyloje, tada iš tamsos pakilo tūkstantbalsis nežmogiškas staugsmas, piktas, kniaukiantis ir nykus tarsi dvidešimt tūkstančių katinų kovo mėnesį būtų užkniaukę į megafonus, liesasis žmogus žingtelėjo atgal, paslydo, kvailai skėstelėjo rankomis ir ant nugaros nuvažiavo šlaitu žemyn. Andrejus, nujausdamas kažką nenusakomai baisaus, taip pat žengė atbulas ir pamatė, kaip ketera staiga ima judėti.

Ten knibždėte knibždėjo sidabriškai pilki, neįtikėtini, baisingai išsigimėliški vaiduokliai: sužibo tūkstančiais kruvinai šviečiančių akių, sublizgo milijonais niršiai iššieptų drėgnų ilčių, sumojavo mišku neįsivaizduojamai ilgų gauruotų letenų. Dulks kaip tiršta siena pakilo virš jų automobilių lempų šviesoje, ir koloną užgriuvo ištisa nuolaužų, akmenų, butelių, bjaurasties grumstų liūtis.

Andrejus neišlaikė. Nėrė į kabiną, įsispraudė į tolimiausią kampaną, atstatė laužtuvėlį priešais ir apmirė kaip košmare. Jis visiškai nieko nesuvokė, o kai kažkoks tamsus kūnas užstojo atviras duris, užriko negirdėdamas savo paties balso ir ėmė badyti geležimi kažką minkštą, baisų, besipriešinantį, lipantį ant jo, ir badė tol, kol

gailus Izios klyksmas: „Idiote, čia gi aš!“ negrąžino jam sąmonės. Tada Izia įlipo į kabiną, užtrenkė paskui save duris ir netikėtai ramiu balsu pareiškė:

– Tu žinai, kas čia tokie? Gi beždžionės. Kalės!

Iš pradžių Andrejus jo nesuprato, paskui suprato, bet nepatikėjo.

– Argi? – pasakė, išlipo ant pakojo ir pažvelgė iš už kabinos.

Taip, tai buvo beždžionės. Labai stambios, labai plaukuotos, iš pirmo žvilgsnio labai niršios, bet ne šėtonai ir ne vaiduokliai, o tik beždžionės. Iš gėdos ir palengvėjimo Andrejų užplūdo karštis ir tą pat sekundę kažkas tvirto ir sunkaus vožė jam tiesiai į ausį taip, kad kita ausimi trenkėsi į kabinos stogą.

– Visi į automobilius! – užstaugė kažkur priekyje valdingas balsas. – Neapanikuoti! Tai pavianai! Nieko baisaus! Į automobilius ir atbuline eiga!..

Kolonoje kilo tikrų tikriausias pragaras. Šaudė duslintuvai, užsidedavo ir vėl gesdavo lempos, nedarniai stūgavo varikliai, melsvi dūmai tumulais kilo į bežvaigždį dangų. Iš tamsos staiga išniro kažkuo juodu ir blizgiu užlietas veidas, kažkieno rankos griebė Andrejų už pečių, supurtė kaip šunyti, įgrūdo šonu į kabiną, ir tuoj pat priekinis sunkvežimis pajudėjo atbulas ir traškėdamas atsitrenkė į radiatorių, o galinis truktelėjo į priekį ir trenkėsi į kėbulą kaip būgnas taip, kad ten sudundėjo pajudinti bakai. Izia vis tampė Andrejų už peties ir lindo: „Tu automobilį vairuoti moki, ar ne? Andrejau! Moki?“, iš melsvų dūmų kažkas kraupiai klykė: „Užmušė! Gelbėkite!“, – valdingas balsas baubė: „Napanikuoti! Galini automobili, atbuline eiga! Vikriai!“, o iš viršaus, iš kairės, iš dešinės kaip kruša biro kieti daiktai, žvangėjo į kapotus, gaudė, atsitrenkę į bakus, skambėjo dūžtantys stiklai, be perstojo įkyriai dejavo, gaudė signalai ir vis stiprėjo bjaurus kniaukiantis staugimas.

Izia staiga pasakė: „Na, aš einu...“ ir iš anksto dengdamasis rankomis galvą išlindo į lauką. Jis vos nepateko po mašina, lekiančia miesto kryptimi, – tarp šokinėjančių bakų šmėkstelėjo perkreiptas apskaitininko veidas. Tada Izia išnyko ir atsirado Donaldas – be skrybėlės, apsibrozdinęs, visas purvinas, – nušveitė ant sėdynės pistoletą, sėdo prie vairo, užvedė variklį ir persisvėręs per kabinos langą pajudėjo atbulas.

Matyt, šokia tokia tvarka vis dėlto atsirado: panikos kupini klyksmai nutilo, motorai darniai griaudė ir visa kolona po truputį traukėsi atgal. Net akmenų ir butelių lietus, atrodė, kiek aprimo. Pavianai šokinėjo ir vaikščiojo šiukšlių gūbriu, bet žemyn nesileido, tik rékavo, žiodami šuniškus nasrus ir tyčiodamiesi rodė kolonai sėdmenis, blizgančius automobilių žibintų šviesioje.

Sunkvežimis riedėjo vis greičiau, vėl paslidinėjo purvo duobėje, išniro į plentą, apsisuko. Donaldas perjungė traškančią pavara, nuspaudė greičio pedalą ir užtrenkęs dureles atsilošė sėdynėje. Priekyje tamsoje šokčiojo raudonos visu greičiu sprunkančių automobilių švieselės.

Atsiplėšėme, su palengvėjimu pagalvojo Andrejus ir atsargiai pasičiupinėjo ausį. Ausis ištinusi pulsavo. Nieko sau – pavianai! Iš kurgi pavianai? Ir dar tokie didžiuliai... ir dar tokia daugybė!.. Niekada pas mus nebuvo jokių pavianų... žinoma, išskyrus Izią Kacmaną. Ir kodėl būtent pavianai? Kodėl ne tigrai?.. Jis pasimuis-tė sėdynėje, ir tuo metu sunkvežimis krestelėjo. Andrejus kilstelėjo sėdynėje ir galingai klestelėjo ant kažko kieta, neįprasta. Pakišęs ranką po užpakaliu ištraukė pistoletą. Akimirka nesuvokdamas jį spoksojo. Pistoletas buvo juodas, nedidelis, trumpu vamzdžiu, gruoblėta rankena. Tada Donaldas netikėtai pasakė:

– Atsargiau. Duokite šen.

Andrejus atidavė pistoletą ir kurį laiką stebėjo, kaip Donaldas išsilenkęs kiša ginklą į užpakalinę kombinezono kišenę. Jį staiga išmušė prakaitas.

– Tai jūs ten... pleškinote? – kimiai paklausė.

Donaldas neatsakė. Jis mirksėjo vieninteliu likusiu sveiku žibintu, lenkdamas dar vieną sunkvežimį. Per sankryžą prieš pat radiatorių išlenkę uodegas pralėkė keli pavianai, bet Andrejui jie jau neberūpėjo.

– Iš kur turite ginklą, Donai?

Donaldas vėl neatsakė, tik padarė keistą gestą – pabandė ant akių užsmaukti nesamą skrybėlę.

– Štai ką, Donai, – ryžtingai tarė Andrejus. – Tuoj pat važiuojame į meriją, jūs atiduosite pistoletą ir paaiškinsite, kaip jis pas jus pateko.

– Liaukitės niekus mašes, – atsiliepė susiraukdamas Donaldas. – Verčiau duokite cigareteį.

Andrejus įprastu judesiu ištraukė pakelį.

– Tai ne niekai, – tarė. – Aš nieko nenoriu žinoti. Jūs tylėjote – gerai, tai jūsų asmeninis reikalas. Ir apskritai aš jums pasitikiu... Bet mieste ginklą turi tik banditai. Nenoriu nieko tuo pasakyti, bet jūsų nesuprantu... žodžiu, ginklą turite atiduoti ir viską paaiškinti. Ir nereikia apsimetinėti, kad visa tai niekai. Juk matau, koks esate pastaruoju metu. Geriau nueiti ir iš karto viską papasakoti.

Donaldas sekundę pasuko galvą ir pažvelgė Andrejui į veidą. Nesuprantama, kas švietė tose akyse – ar pašaipą, ar kančia, – bet tą akimirką Andrejui jis pasirodė labai senas, visai sukriošęs ir tarsi užguitas. Andrejus pasijuto nepatogiai, sutrikęs, bet tučtuojau susivaldė ir tvirtai pakartojo:

– Atiduoti ir viską papasakoti. Viską!

– Jūs suprantate, kad beždžionės eina į miestą? – paklausė Donaldas.

– Na ir kas? – sutriko Andrejus.

– Iš tiesų – na ir kas? – pasakė Donaldas ir nemaloniai nusijuokė.

2 skyrius

Beždžionės jau buvo mieste. Jos laktė karnizais, kekėmis kabojo ant žibintų stulpų, šiurpios jų minios šoko sankryžose, lipo prie langų, mėtėsi iš grindinio išluptais akmenimis, vaikėsi protą pametusius žmones, vienais apatiniais išbėgusius į gatves.

Kelis kartus Donaldas stabdė automobilį, kad paimtų į kėbulą pabėgėlių. Bakai jau seniai buvo išmesti lauk. Vienu metu priešais sunkvežimį šuoliais kaip pasiutęs lėkė į vežimą pakinkytas arklys, o vežime jau niekas nemiegojo susivyniojęs į brezentą, – ten tūpčiojo, lingavo mosuodamas ilgomis plaukuotomis didžiulėmis rankomis ir skardžiai klykė įmitęs sidabru žvilgantis pavianas. Andrejus matė, kaip vežimas stipriai trenkėsi į žibinto stulpą, arklys su nutrūkusiais pakinktais nušuoliavo tolyn, o pavianas šauniai perskrido ant artimiausio lietvamzdžio ir dingo ant stogo.

Aikštėje priešais meriją kunkuliavo panika. Atvažiuodavo ir išvažiuodavo automobiliai, bėgiojo policininkai, klaidžiojo sutrikę žmonės vienais apatiniais, prie įėjimo prispaudę prie sienos kažkokį valdininką reikliai ant jo šaukė, o šis gynėsi lazda ir mosavo portfeliu.

– Netvarka, – pasakė Donaldas ir iššoko iš automobilio.

Jie įbėgo į pastatą ir iš karto pametė vienas kitą tirštoje minioje žmonių, apsirengusių civiliais drabužiais, policininkų uniformomis ir apatiniais baltiniais. Sklido daugiabalsis gaudesys, akis graužė tabako dūmai.